

Розвиток виробничих зв'язків в агропромисловому комплексі як основної ланки міжгалузевих відносин

О. О. Томлін^і

Організація виробничих зв'язків при технологічній спеціалізації виробництва передбачає, в першу чергу, чітку спеціалізацію всіх учасників кооперації по стадіях виробництва. Подальша інтенсифікація сільського господарства на базі міжгосподарської кооперації потребує розвитку міжгосподарських зв'язків. В статті розкрито питання формування та розвитку виробничих зв'язків в агропромисловому комплексі як одної з основних ланок міжгалузевих економічних відносин. Показана галузева модель розвитку підприємств агропромислового комплексу. Оцінено та визначено шляхи розвитку виробничих зв'язків в період ринкових реформ. Подальшим розвитком виробничих зв'язків в сільському господарстві є удосконалення економічного механізму інтеграції агропромислового комплексу в системі міжгалузевих економічних відносин з іншими галузями національної економіки. Створення агропромислових корпорацій та агрохолдингів – це шлях до стабільного зростання виробництва агропромислової сфери.

Ключові слова: виробничі зв'язки, міжгалузеві відносини, міжгалузеві зв'язки, агропромисловий комплекс.

УДК 330.341.2

JEL коди: A11, B4, D0, D5

Вступ. Організація виробничих зв'язків при технологічній спеціалізації виробництва передбачає в першу чергу чітку спеціалізацію всіх учасників кооперації по стадіях виробництва. Подальша інтенсифікація сільського господарства на базі міжгосподарської кооперації потребує розвитку міжгосподарських зв'язків.

Фінансова криза стала основою політичних, фінансових та грошових ігор. Основним недоліком фінансової діяльності підприємства – відсутність умов функціонування даного господарюючого суб'єкта, який є одним із шляхів входу України в умови фінансової кризи. На нашу думку, сектор підприємницької діяльності перебуває в стадії «замороження».

Постановка проблеми. Зростання інтенсифікації виробництва постійно ускладнюють виробничо-економічні зв'язки, підвищують взаємні вимоги до міжгосподарським поставкам сировини і готової продукції. Відокремлення окремих етапів виробництва ставить підприємства у все більшу залежність один від одного. Систематичний зрив міжгосподарських поставок може привести до зниження ефективності кінцевих результатів суспільного виробництва.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Розвитку підприємництва присвятили свої наукові дослідження В. Я. Амбросова, В. Г. Андрійчука, В. М. Гриньової, М. В. Калінчика, М. Й. Маліка, Л. Ю. Мельника, Ю. М. Новікова, О. М. Оніщенко, Б. І. Пасхавера, В. В. Радченка, П. Т. Саблука, В. В. Юрчишина та багатьох інших вчених. Однак у цих наукових працях не знайшли достатнього вивчення і вирішення економічних проблем функціонування виробничих зв'язків як основної ланки міжгалузевих відносин. Це і зумовило початкову потребу дослідження питання.

^і Томлін Олексій Олександрович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри економіки та менеджменту, директор Полтавської філії ПВНЗ «Європейський університет», м. Полтава.

© О. О. Томлін, 2013

Невирішені частини проблеми. Незважаючи на глибину дослідження міжгалузевих економічних відносин визначення місця виробничих зв'язків, особливо у сільському господарстві в період ринкового реформування, потребує більш глибокого і детального вивчення.

Постановка завдання. Основним завданням дослідження є визначення місця виробничих зв'язків в структурі агропромислового комплексу, оцінювання і визначення шляхів їх розвитку в період ринкових реформ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою умовою забезпечення функціонування міжгосподарських зв'язків є ритмічність виробництва. Взаємозв'язок і взаємозалежність кооперуються підприємств вимагає від них злагодженої роботи, суворого виконання планів по кількості, якості і термінів виробництва та поставок продукції. При цьому значно зростає роль планування в забезпеченні узгодженої діяльності кооперуються підприємств. Збалансований розвиток виробництва на всіх стадіях єдиного технологічного процесу, своєчасне виконання поставлених завдань і договірних зобов'язань обумовлює необхідність дотримання пропорцій виробництва в технологічному ланцюжку. Сільське господарство є базовою галуззю національної економіки, рівень його розвитку визначає у значній мірі стан і перспективи розвитку інших галузей. За цих обставин створення передумов для ефективної роботи аграріїв, забезпечення прибуткового ведення сільськогосподарського виробництва є надзвичайно актуальним [1]. До 2020 року рівень виробництва валової продукції сільського господарства повинен досягти 185 млрд грн, з них рослинництва 102 млрд грн, тваринництва – 83 млрд грн, у тому числі сільськогосподарськими підприємствами відповідно на 87,1; 44,2 і 42,9 млрд грн, рівень зростання валової продукції складе 1,82 рази, а у сільськогосподарських підприємствах 1,90 рази [2].

Така економічна категорія як виробництво – тісно пов'язана з галузями аграрної сфери економіки. Роль підприємств в економіці полягає насамперед у тому, що в них здійснюється поєднання засобів виробництва з робочою силою. Підприємства і ринкова економіка в цілому можуть динамічно розвиватися за умови факторної мобільності. Вона характеризується постійним рухом виробничих ресурсів між підприємствами, галузями, секторами економіки. Цей рух відбувається переважно через акціонерний механізм на принципах саморегуляції – ресурси спрямовуються туди, де можна одержати вищу норму прибутку на їх авансовану вартість [3]. Нині реальний стан планово – економічної роботи в більшості підприємств вкрай незадовільний: дуже повільно здійснюється перехід від виробничої до маркетингової концепції побудови менеджменту, неусвідомлена провідна роль планування й економічного аналізу в управлінні підприємством, розміри трудової винагороди працівникам слабо пов'язуються з кінцевим результатом їхньої роботи, недостатньо використовується комп'ютерна техніка для прискорення й поліпшення якості планових та аналітичних рахунків [4]. Так, Мочерний С. В. зазначає, що виробництво – процес взаємодії між людьми, їх вплив на речовину природи й формування рис і здібностей людини, необхідних для створення матеріальних і духовних благ та послуг. У широкому визначенні виробництво – процес діалектичної взаємодії безпосереднього виробництва, розподілу, обміну і споживання [5]. На нашу думку, підприємство є складовою частиною, визначеною на основі поділу праці. Це означає, що підприємство набуває нової якості: самостійний вибір діяльності, висока відповідальність за результати виробництва, ефективне господарювання, поява рушійної сили у вигляді вільної конкурентної боротьби, що примушує уважно стежити за досягненнями науково-технічного прогресу, передової технології, неухильно поліпшувати якість продукції, всемірно задовольняти споживача.

Правові форми господарювання розроблені згідно норм і вимог чинного законодавства України, підготовлені з урахуванням особливостей аграрного сектора економіки. Організаційно-правові форми господарювання розроблені у відповідності із Законами України «Про підприємства в Україні», «Про власність», «Про підприємництво», «Про господарські товариства», «Про споживчу кооперацію», «Про сільськогосподарську кооперацію» та класифікацію організаційно-правових форм господарювання, прийнятих Держстандартом України, з урахуванням особливостей аграрного сектора економіки та базується на чинних законодавчих актах України і відповідних організаційно-методичних напрацювань [6]. Деякі автори вважають, що вітчизняне агропромислове виробництво потребує підсиленої уваги з боку державних органів та органів місцевого самоврядування, які мають допомагати галузі в конкурентній боротьбі на світових ринках за такими основними напрямками: кадрове забезпечення підприємства; підвищення якості менеджменту; оптимізація структури АПК [7].

Березіною Л. М. встановлено, що процеси державного регулювання національного продовольчого ринку та підприємств АПК значно гальмуються постійною нестачею фінансового забезпечення, нестабільністю економічної ситуації, що обмежує можливості і масштаби підтримки державою суб'єктів АПК, зумовлює й у подальшому залежність національного продовольчого ринку від імпорту продуктів харчування [8]. Реальною можливістю реалізації нових наукових досягнень у сфері сільськогосподарського виробництва є впровадження інтегрованої моделі державного регулювання науково-інноваційного процесу, що відповідає основним умовам і вимогам ринкової економіки [9]. За умови ринкових відносин ефективність функціонування будь-яких підприємств АПК, формування та збереження їхньої конкурентоспроможності, стабільності господарських показників та розвитку соціальної сфери значною мірою зумовлені рівнем державного регулювання, допомоги та підтримки, що базується на ефективному менеджменті та враховує низку об'єктивних чинників:

- специфічність біокліматичних умов;
- наявність господарських ризиків у сфері функціонування будь-яких структурних творень;
- роль цінової політики, особливості кон'юнктури продовольчого ринку;
- специфіка формування конкурентного середовища, рівень монополізації, ефективність зв'язків з ресурсозабезпечуючими та переробними партнерами на ринку;
- рівень інвестиційної привабливості аграрного виробництва та особливості інвестиційної політики підприємств АПК, специфіку відтворювального процесу;
- тенденції та особливості формування об'єктів соціальної інфраструктури в сільській місцевості тощо [10]. В державній програмі розвитку промисловості на 2003–2011 роки передбачено такі основні завдання [11]: створення умов для впровадження виробництв, сертифікованих відповідно до європейських стандартів; розроблення та впровадження системи контролю за якістю і безпекою сільськогосподарської продукції і продовольчих товарів; розширення експорту продовольчих товарів глибокої переробки; розроблення та впровадження системи захисту внутрішнього ринку та стимулювання вітчизняного виробника кінцевої продукції поглибленої переробки; забезпечення виробництва харчових продуктів в обсязі та асортименті, достатніх для харчування населення за науково обґрунтованими нормами; створення умов для широкого впровадження ресурсозберігаючих технологій; впровадження механізмів здорової конкуренції та поступової ліквідації тіньового сектору.

В Положенні про Департамент розвитку сільських територій сказано: «одним із соціально-економічних результатів реформування аграрних відносин є розширення та поглиблення процесів розвитку різноукладності. Сучасна статистика розрізняє в

сільському господарстві лише два сектори: сільськогосподарські підприємства та господарства населення. Цей поділ досить умовний, хоча він деякою мірою може давати уяву про розвиток підприємств у реформованому середовищі колишнього суспільного сектора та господарств населення, які теж знаходяться у стадії трансформації. Уряд України постійно вживає відповідні заходи спрямовані на покращення соціально-економічного становища сільських територій, функціонування підприємств агропромислового комплексу. З цією метою створений Департамент розвитку сільських територій» [12]. У міжгалузевих відносинах значне місце займає питання удосконалення господарського механізму. Л. І. Абалкін визначив господарський механізм наступним чином – це складне і багатопланове поняття, яке відображає як внутрішні процеси функціонування економіки, так і її взаємодію з продуктивними силами та надбудовою суспільства. Через нього взаємодіють продуктивні сили та виробничі відносини, а удосконалення господарського механізму забезпечує відповідність конкретних форм виробничих відносин постійно зростаючому рівню продуктивних сил [9].

Ми вважаємо, що господарський механізм підприємства повинен забезпечувати його зовнішні зв'язки і створювати всі відповідні умови отримання доходу. Використання підприємством сучасних форм кредитування (овердрафт, факторинг, вексельні кредити), залучення оптимальних обсягів, позичених коштів сприяє зміцненню економічної безпеки та підвищенню ефективності діяльності. Залучення підприємством кредитних ресурсів за допомогою такого інструменту як облігації має стати не панатеєю чи єдиним способом їхнього залучення, оскільки має на меті зменшити ризик неотримання у повному чи достатньому обсязі грошових ресурсів, необхідних йому для розвитку своєї діяльності. Вважаємо, що до механізмів впровадження новітніх технологій в агропромислове виробництво можна віднести наступні пункти:

- впровадження інноваційних розробок щодо агропромислових інтеграцій підприємств;
- державне фінансування інноваційних програм направлених для підприємств агропромислового комплексу;
- виділення державних та місцевих коштів для безкоштовного навчання обдарованої молоді у навчальних закладах держави та Європи;
- підготовка та перепідготовка кадрів на виробництві за рахунок господарського розрахунку підприємств;
- покращення матеріального стимулювання сільськогосподарських підприємств з боку держави та місцевого бюджету;
- ефективне регулювання міжгалузевих відносин шляхом впровадження моделей розвитку підприємств АПК (рис. 1);
- ефективне використання коштів від емісії та реалізації цінних паперів;
- надання безвідсоткових чи пільгових позик для молодих сімей, які працюють в сільськогосподарських підприємствах;
- будівництво дошкільних закладів, шкіл з метою недопущення міграції молодих спеціалістів за рубіж;
- структурна перебудова галузей АПК шляхом переобладнання підприємств, які виробляють неперспективні види продукції;
- поглиблення галузевої та внутрігалузевої видів спеціалізації;
- підвищення рентабельності виробництва з метою покращення інвестиційної привабливості галузей АПК;
- сформувати технологічні кластери з метою покращення інвестиційної привабливості галузей АПК;
- впорядкування розміщення спеціалізованих та вузькоспеціалізованих виробництв;
- інноваційний розвиток виробництва.

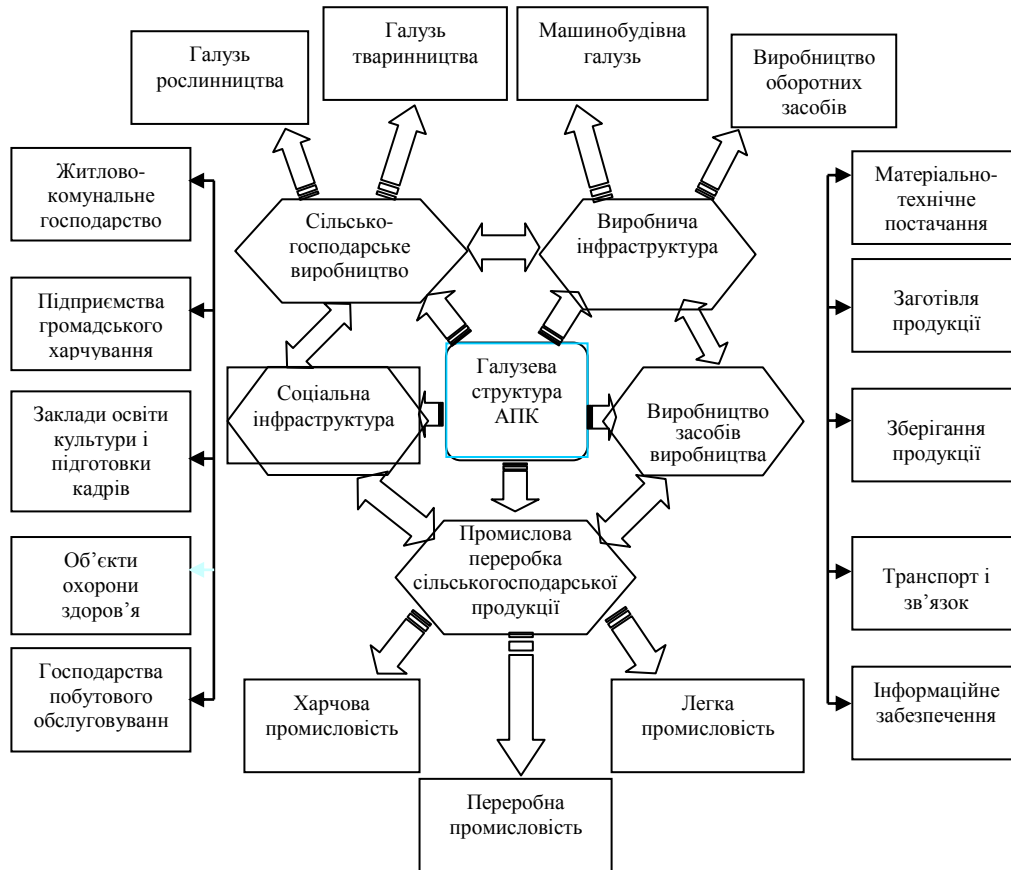

Рис. 1. Галузева модель розвитку підприємств АПК [авторська розробка]

На нашу думку, для поліпшення фінансового стану підприємства необхідно:

1) слідкувати за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. Значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування;

2) по можливості орієнтуватися на зменшення кількості замовників для зниження ризику несплати, який є значним при наявності монопольного замовника;

3) контролювати стан розрахунків за простроченою заборгованістю.

В умовах інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину боргу. Ми вважаємо, що фінансова стабільність підприємства досягається у випадку, коли зобов'язання гарантовано покриваються оборотними активами, ознакою стабільності є виконання наступної умови: значення коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів більше значення коефіцієнта фінансового ризику.

В аграрному секторі економіки України за сьогоднішніх умов господарювання перспективним вважається розвиток фінансово-агропромислових груп, тобто корпоративних структур, що об'єднують декілька господарюючих суб'єктів на основі горизонтальної і вертикальної інтеграції, які частково або повністю консолідують свої

ресурси для реалізації інноваційних проектів (програм) ставлячи перед собою за мету забезпечення конкурентоспроможності та підвищення ефективності виробництва продукції агропромислового комплексу, забезпечення продовольчої безпеки і створення робочих місць [13].

Корпоративні відносини в агропромисловому комплексі – це відкрита система, що постійно змінюється і де одночасно відбуваються процеси утворення, становлення й розвитку. Спираючись на сучасне правове поле України корпоративно-інтегроване агропромислове формування слід розуміти як спільноту, що базується на об'єднанні осіб – власників землі і майна та (або) їх фінансів. Сьогодні малі агро формування проходять класичний шлях розвитку, якого практично була позбавлена економіка України з самого початку процесу корпоратизації. Спостерігаючи за процесами розвитку малих інтегрованих формувань, можна передбачити, що вони навряд чи збережуться довгий час у тому вигляді, в якому існують нині. Очевидно, що для багатофункціонального утворення можливі декілька варіантів розвитку:

– перший: коли компанія природним шляхом перетвориться з малої на середню або велику диверсифіковану корпорацію із значною часткою виробничих підрозділів;

– другий: коли їй доведеться спеціалізуватися на якомусь одному виді продукції, займаючи окрему нішу на ринку, для чого знадобляться серйозні конкурентні переваги і, відповідно, значні фінансові ресурси [14].

Агропромислова корпорація визначається перспективною формою інтеграції і економічних відносин між суб'єктами виробничо-трудового процесу. Корпоративні відносини виражені в добровільному об'єднанні власників капіталу, тому менеджмент формує механізм поєднання і узгодження інтересів учасників. По суті це найбільш демократична виробнича система, що здатна врахувати інтереси, базується на колективному використанні приватної власності. За таких умов забезпечується високий рівень мотивації праці і ефективного менеджменту організаційного розвитку підприємств агропромислового комплексу [15].

В сучасних умовах агропромислової інтеграції в єдиному комплексі функціонують різногалузеві підприємства та організації. Вони забезпечують матеріально-технічне постачання, заготівлю, переробку і реалізацію сільськогосподарської продукції, вимагають обґрунтованої розробки економічного механізму і вдосконалення міжгосподарських зв'язків.

Інтегровані агропромислові об'єднання є нині одним з пріоритетних напрямів реалізації процесу агропромислової інтеграції в економіці України. Вони являють собою організаційно-економічні структури будь-якої правової форми, що об'єднують технологічно чи економічно взаємопов'язаних учасників агропромислового виробництва. Основне завдання таких формувань полягає в забезпеченні єдиної мети – виробництва сільськогосподарської сировини та продуктів її переробки в необхідних обсягах з мінімальними витратами, підвищуючи при цьому ефективність сільськогосподарського виробництва [16].

На думку деяких авторів склад агропромислових об'єднань холдингового типу визначається необхідністю органічного поєднання сільського господарства, переробної промисловості, торгівлі, фінансових структур, постачальницьких підприємств і інших суб'єктів. Центром подібних об'єднань повинні стати фінансові структури (відділення банку, фінансово-розрахунковий центр), оскільки б оскільки без науково-обґрунтованого і добре налагодженого фінансування і кредитування вхідні до складу об'єднання суб'єкти не зможуть нормально існувати [17].

П. М. Макаренко акцентує у своїх дослідженнях, що великі аграрно-промислові формування здатні підвищити ефективність реального сектора економіки, здійснювати позитивний вплив на розвиток регіонів, інфраструктури створювати нові технології,

сприяти зростанню зайнятості, тобто вирішувати комплекс гострих соціально-економічних проблем [18].

Найпоширенішими формами залучення агрохолдингів в аграрну галузь стали оренда землі та майна; видача кредитів сільськогосподарському підприємству з наступною процедурою його банкрутства; скуповування акцій або додатковий випуск акцій сільськогосподарським підприємством та їх скуповування (на випадок акціонерного товариства) [19]. Профільюючі напрями агрохолдингів представлені в табл. 1.

Таблиця 1 – Профільюючі напрями агрохолдингів України «Розроблено за [20]».

Вид продукції	Назва агрохолдингів за профільюючою продукцією
Зернові культури	Всі без виключення
Доробка зернових (елеватори)	«Ленд Вест», «Приват-Агро», «Агрогон», «Нарком-Агро», «Нібулон», «Укрзернопром», «Укррос», «Landkom Group» (проект), «Агро-Трейд», «Кернел-Груп», «Мрія»
Хлібопродукція	«Агрогон», «Стіомі-холдинг», «Укрзернопром», «Агро-Трейд»
Олійні культури, олія	«Ленд Вест», «Астарта», «Приват-Агро», «Райз», «Агрогон», «Укрзернопром», «Чиста криниця», «Кернел-Груп»
Цукрові буряки, цукор	«Астарта», «Райз», «Нарком-Агро», «Дакор», «Укрпромінвест», «Укррос», «Світанок», «Галс-К ЛТД»
Овочі, баштанні, картопля	«Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча», «Астарта», «Мрія»
Насіння	«Райз», «Астарта», «Стіомі-холдинг», «Сади України», «Мрія»
Молочна продукція	«Українські аграрні інвестиції», «Украгроінвест», «Агрогон», «Індустріальна молочна компанія», «Укрпромінвест»
М'ясне скотарство (відгодівля свиней, ВРХ)	«Астарта», «Агрогон», «Стіомі-холдинг» (проект), «Шахта ім. Засядько», «Миронівський хлібопродукт», «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча»
Продукція птахівництва	«Агрогон», «Шахта ім. Засядько», «Миронівський хлібопродукт», «Укрзернопром», «Агромарс»

Під холдинговим корпоративним пакетом акцій (часток, паїв) розуміють пакет акцій (часток, паїв) корпоративного підприємства, що перевищує 50% (тобто контрольний пакет) чи становить величину, яка забезпечує право вирішального впливу на господарську діяльність корпоративного підприємства [21]. Створення холдингових компаній в нашій країні передбачено Указом Президента України «Про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації та приватизації» [22].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що формування взаємовідносин між галузями АПК потребує ґрунтовних наукових досліджень, дієвої допомоги з боку держави, ефективного регулювання міжгалузевих відносин шляхом впровадження моделей розвитку підприємств агропромислового комплексу. Вважаємо, створення агропромислових корпорацій та агрохолдингів – це шлях до стабільного економічного зростання виробництва. На наш погляд, тільки при дієвій державній підтримці, нових економічних формах організації виробництва та забезпеченні необхідної правової бази можливий ефективний розвиток підприємств та активізація агробізнесу.

Література

1. Вишневецька, О. М. Теоретичні аспекти формування і розподілу доходів сільськогосподарських підприємств / О. М. Вишневецька, В. А. Стефурак // Економічні науки. – 2011. – Вип. № 8 (29), – Ч. 2. – С. 17–21.
2. Месель-Веселяк, В. Я. «Економічні передумови забезпечення розширеного відтворення сільськогосподарського виробництва в Україні» / В. Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2011. – № 3. – С. 9–16.
3. Андрійчук, В. Г. Економіка аграрних підприємств : підруч. / В. Г. Андрійчук. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.

**О. О. Томілін. Розвиток виробничих зв'язків
в агропромисловому комплексі як основної ланки міжгалузевих відносин**

4. *Охріменко, І. В.* Основні змістовні пріоритети в планово – економічній роботі сільськогосподарських підприємств / І. В. Охріменко // Економіка АПК. – 2010. – № 11. – С. 109.
5. *Економічний* енциклопедичний словник: у 2 т. / [Мочерний С. В, Ларіна Я., Устенко О. А., Юрій С. І.] ; за ред. С. В. Мочерного. – Львів : Світ, 2005. – Т. 1. – 616 с.
6. *Саблук, П. Т.* Посібник по реформуванню сільськогосподарських та переробних підприємств / П. Т. Саблук, В. Я. Месель-Веселяк / ІАЕ УААН. ; вид. 2-ге, доп. – К., 2000. – 660 с.
7. *Юрченко, О. Ю.* Особливості розвитку АПК України в умовах глобалізації / О. Ю. Юрченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – Т. 3. № 2, – С. 151–153.
8. *Березіна, Л. М.* Удосконалення організаційно-економічних відносин підприємств АПК як чинник забезпечення продовольчої безпеки країни / Л. М. Березіна // Національна економіка у сучасній глобальній економічній системі: механізми функціонування, динаміка, економічна безпека : міжнар. наук.-практ. конф. [матеріали]. – Полтава: ПУСКУ, 2010. – С. 120–122.
9. *Абалкин, Л. И.* Хозяйственный механизм развитого общества / Л. И. Абалкин. – М. : Мысль, 1973. – 264 с.
10. *Березіна, Л. М.* Формування організаційно-економічних відносин підприємств АПК в умовах трансформаційних процесів у сільському господарстві // Вісник Запорізького національного університету – 2010. – №4 (8). – С. 148.
11. *Про схвалення* Державної програми розвитку промисловості на 2003–2011 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2003 р. № 1174 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.licasoft.com.ua/component/lica/?base=1&menu=269296&u=1&type=1&view=text&option=com_lica&month=5&.
12. *Положення* про Департамент науково-освітнього забезпечення АПВ та розвитку сільських територій Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/node/3047>.
13. *Фінанси* сільськогосподарських підприємств: посіб. з питань фінан. відносин ; за ред. М. Я. Дем'яненка. – К. : ІАЕ, 2000. – 604 с.
14. *Коваленко, О. В.* Розвиток кооперативно-інтегрованих агроформувань: зарубіжний досвід і українська практика / О. В. Коваленко // Економіка та управління. Фінанси АПК. – 2011. – №1. – С. 116–120.
15. *Саблук, П. Т.* Корпоративне управління в АПК / П.Т. Саблук // Матеріали П'ятого пленуму спілки економістів України та міжнародна наук.-практ. конференція «Корпоративне управління в Україні: менеджмент, фінанси, аудит» ; за ред. В. В. Оскольського. – К., 2006. – С. 36–39. – С. 180.
16. *Першко, Л. О.* Теоретичні основи агропромислової інтеграції: можливості для управління ефективністю виробництва // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит», – 2010. – № 2. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Vsnau/2010_2/36Pershko.pdf.
17. *Лобойко, Л.* Диверсифікація і інтеграція як основний фактор підвищення ефективності і конкурентоспособності агрохолдингів / Л. Лобойко // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2010. – № 1. – С. 19–21.
18. *Макаренко, П. М.* Теорія і практика державного регулювання в аграрній сфері : [монографія] / П. М. Макаренко. – К. : Інститут аграрної економіки УААН, 2009. – 636 с.
19. *Зінчук, Т. О.* Європейська інтеграція: проблеми адаптації аграрного сектору економіки: монографія / Т. О. Зінчук. – Житомир : ДВНЗ. 2008. – 384 с.
20. *Сранкін, О. О.* Формування агропромислових формувань в Україні: глобалізаційний і маркетинговий аспект / О. О. Сранкін // Вчені записки : зб. наук. праць. – 2008. – Вип. 10. – С. 175–187.
21. *Про холдингові компанії* в Україні: Закон України від 15.03.2006 р. № 3528-IV (ост. ред. від 05.08.2009 р.) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3528-15>.
22. *Указ Президента* України від 11.05.1994 р. № 224/94 «Про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації та приватизації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=224%2F94>.

Отримано 26.12.2012 р.

**Развитие производственных связей в агропромышленном комплексе
как основного звена межотраслевых отношений**

АЛЕКСЕЙ АЛЕКСАНДРОВИЧ ТОМИЛИН*

** кандидат сельскохозяйственных наук, доцент кафедры экономики и менеджмента,
директор Полтавского филиала ЧВУЗ «Европейский университет», г. Полтава,
ул. Алмазная, 2а, г. Полтава, 36021, Украина,
тел.: 00-380-50-3565739, e-mail: postmaster@poltava.e-u.in.ua*

Организация производственных связей при технологической специализации производства предусматривает, в первую очередь, чёткую специализацию всех участников кооперации по стадиям производства. Дальнейшая интенсификация сельского хозяйства на базе межхозяйственной кооперации требует развития межхозяйственных связей. В статье раскрыты вопросы формирования и развития производственных связей в агропромышленном комплексе, как одного из основных звеньев межотраслевых экономических отношений. Показана отраслевая модель развития предприятий агропромышленного комплекса. Оценены и определены пути развития производственных связей в период рыночных реформ. Дальнейшим развитием производственных связей в сельском хозяйстве является совершенствование экономического механизма интеграции агропромышленного комплекса в системе межотраслевых экономических отношений с другими отраслями национальной экономики. Создания агропромышленных корпораций и агрохолдингов - это путь к стабильному росту производства агропромышленной сферы.

Ключевые слова: производственные связи, межотраслевые отношения, межотраслевые связи, агропромышленный комплекс.

*Mechanism of Economic Regulation, 2013, No 1, 149–158
ISSN 1726-8699 (print)*

**Development of Production Ties in Agroindustrial Complex
as the Basic Link of Inter-Branch Relations**

OLEKSII O. TOMILIN*

** C.Sc. (Agricultural), Associate Professor of Department of Economics and Management,
Private Higher Educational Institution «European University», director of Poltava filial,
Almazna Street, 2, Poltava, 36021,
phone: 00-380-50-3565739, e-mail: postmaster@poltava.e-u.in.ua*

Manuscript received 26 December 2012.

Organization of production ties under production technological specialization, first of all, is the subject to all co-operation participants clear specialization by the production stages. Further intensification of agriculture on the base of interfarm cooperation requires the development of interfarm connections. The article discloses the question of formation and development of agroindustrial complex production ties as one of base units of interbranch economic relations. The branch model of agroindustrial complex enterprises development is shown. The ways of production ties development are defined and estimated during the period of market reforms. The further development of production ties in agriculture is the improvement of agroindustrial complex integration economic mechanism in the system of interbranch economic relations with other industries of national economy. The creation of agroindustrial corporations and agricultural holdings is the way to the steady agroindustrial production growth.

Keywords: production ties, interbranch relations, agroindustrial complex.

JEL Codes: A11, B4, DO, D5

Tables: 1; Figures: 1; References: 22

Language of the article: Ukrainian

References

1. Vyshnevska, O. M. "Theoretical aspects of agricultural enterprises income formation and distribution" / O. M. Vyshnevska // *Economic Studies*. – 2011. – №8 (29). – P. 2. – PP. 17–21. (In Ukrainian)
2. Mesel–Veseliak, V. Ia. "Economic factors of Ukrainian agricultural production advanced recovery» / V. Ia. Mesel–Veseliak // *Economica APK*. – 2011. – № 3. – PP. 9–16. (In Ukrainian)
3. Andriichuk, V. G. Economic of agrarian enterprises : text book / V. G. Andriichuk ; 2-nd edition, revised and enlarged. – K. : KNEU, 2004. – 624 p. (In Ukrainian)
4. Okhrimenko, I. V. "Basic substantial priorities in economic planning agricultural enterprises" / I. V. Okhrimenko // *Economica APK*. – 2010. – № 11. – P. 109. (In Ukrainian)
5. *Economic and encyclopedic dictionary: 2 volumes* [Mochernyi S. V., Larina Ia., Ustenko O. A., Iurii S. I.]; edited by S. V. Mochernyi. – Lviv : Svit, 2005. – V. 1. – 616 p. (In Ukrainian)
6. Sabluk, P. T. Guide to agricultural and processing enterprises reforming / P. T. Sabluk, V. Ia. Mesel–Veseliak / IAE UAAS. – 2nd enlarged ed. – K., 2000. – 660 p. (In Ukrainian)
7. Iurchenko, O. Iu. Peculiar properties of Ukrainian AIC in the age of globalization / O. Iu. Iurchenko // *Kmelnitsk National University newsletter*. – 2011. – № 2, – V. 3. – PP. 151–153. (In Ukrainian)
8. Berezina, L. M. Improvement of AIC enterprises organizational and economic relations as the factor of the country food security / L. M. Berezina // *National economics in the modern global economic system: operation mechanisms, dynamics, economic safety: International Research and Practice Conference* [proceedings]. – Poltava : PUET, 2010. – PP. 120–122. (In Ukrainian)
9. Abalkin, L. I. Economic mechanism of a developed society / L. I. Abalkin. – M. : Mysl, 1973. – 264 p. (In Russian)
10. Berezina, L. M. Organizational and economic relations formation of AIC enterprises under conditions of the transformational process in agriculture // *Zaporizhzhya National University newsletter*. – 2010. – № 4 (8). – P. 148. (In Ukrainian)
11. *On the Approval of the State Programme of Industrial Development for 2003–2011: Decree of Cabinet of Ministers of Ukraine of July 28, 2003 № 1174* http://www.licasoft.com.ua/component/lica/?base=1&menu=269296&u=1&type=1&view=text&option=com_lica&month=5&. (In Ukrainian)
12. *Regulations on the Department of scientific and educational AIP provisions and development of agricultural regions of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine* <http://minagro.gov.ua/node/3047>. (In Ukrainian)
13. *Finance of agricultural enterprises: a textbook on financial relations issues* / edited by M. Ia. Demianenko. K. : IAE, 2000. – 604 p. (In Ukrainian)
14. Kovalenko, O. V. Development of cooperative integrated agro-formations: foreign experience and Ukrainian practice / O. V. Kovalenko // *Economics and management. AIC Finance*. – 2011. – № 1. – PP. 116–120. (In Ukrainian)
15. Sabluk, P. T. Cooperative management in AIC / P. T. Sabluk // *Proceedings of the 5th plenary meeting of Ukrainian economists' union and international research and practice conference "Cooperative management in Ukraine: management, finance and audit"* ; edited by V. V. Oskolskii. – K., 2006. – PP. 36–39. – P. 180. (In Ukrainian)
16. Pershko, L. O. Theoretical backgrounds of agroindustrial integration: production efficiency management potential // *Sumy National Agrarian University newsletter. – Series "Finance and Credit"*, 2010. – № 2, http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Vsnau/2010_2/36Pershko.pdf. (In Ukrainian)
17. Loboiko, L. Diversification and integration as the basic factors of agricultural holdings efficiency and competitiveness growth / L. Loboiko // *International Agricultural Journal*. – 2010. – № 1. – P. 19–21. (In Russian)
18. Makarenko, P. M. Theory and practice of state regulation in agrarian sphere : monograph / P. M. Makarenko – K. : Institute of Agrarian Economics UAAS, 2009. – 636 p. (In Ukrainian)
19. Zinchuk, T. O. European integration: adaptation issues of agrarian sector of economy : monograph / T. O. Zinchuk. – Zhitomir : DVNZ. 2008. – 384 p. (In Ukrainian)
20. Yerankin, O. O. Creation of agroindustrial formations in Ukraine: globalization and market aspect / O. O. Yerankin / *Vcheni zapysky: digest of scientific works*, – 2008. – N 10. – PP. 175–187. (In Ukrainian)
21. *Holding companies in Ukraine: Law of Ukraine from 15.03.2006, № 3528-IV* (last edition dated 05.08.2009) <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3528-15>. (In Ukrainian)
22. *Ukraine Presidential Edict from 11.05.1994, № 224/94 about holding companies made during corporatization and privatization*, <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=224%2F94>. (In Ukrainian)